

Urška Lušina

Zadolženost podjetniškega sektorja

Zadolženost podjetniškega sektorja se je v obdobju 2009–2018 zmanjšala na raven pred pospešitvijo rasti kreditov, vendar se v zadnjih dveh letih kažejo prvi znaki njene krepitve. Celotni dolg se zvišuje že zadnji dve leti, prav tako sta se v zadnjem letu rahlo zvišala tudi finančni dolg in prezadolženost, medtem ko se bančni dolg še naprej znižuje. Kljub prvim znakom krepitve zadolženosti se sposobnost podjetij za odplačevanje dolgov še vedno izboljšuje, kazalniki pa večinoma dosegajo najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006). Ob tem koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij še vedno ostaja velika. Mikro, majhna in srednje velika podjetja (v nadaljevanju MSP) se kljub aktivnejšemu pristopu k reševanju nedonosnih terjatev še vedno soočajo z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov. Spreminjanje podjetniških virov financiranja, ki je bilo v preteklosti predvsem posledica razdolževanja in omejenega dostopanja do bančnih virov, se je v zadnjih treh letih, ob upočasnjem razdolževanju in ponovnem zadolževanju določenih skupin podjetij, začelo umirjati.

Zadolženost podjetniškega sektorja se je v obdobju 2009–2018 opazno zmanjšala na raven pred pospešitvijo rasti kreditov, vendar se v zadnjih dveh letih kažejo prvi znaki krepitve zadolženosti. Zadolženost in prezadolženost¹ sta po večini kazalnikov svoj vrh dosegli leta 2009², od takrat naprej in vse do leta 2017 pa sta se zniževali, izraziteje v obdobju 2013–2015, medtem ko se je razdolževanje v zadnjem obdobju vedno bolj umirjalo in je v letu 2018 po večini kazalnikov prišlo celo do krepitve zadolženosti. Celotni dolg³ se zvišuje že zadnji dve leti, prav tako sta se v zadnjem letu rahlo zvišala tudi finančni dolg in prezadolženost, medtem ko se bančni dolg⁴ še naprej znižuje. Kljub zvišanju zadolženosti pa ta po vseh kazalnikih ostaja na ravni pred pospešitvijo rasti kreditov. Celotni dolg ostaja blizu ravni iz leta 2006, medtem ko je bančni dolg še celo pod ravni iz leta 2005 (glej Sliko 1). Do malenkostnega poslabšanja kazalnikov zadolženosti, z izjemo kazalnika za bančni dolg, je prišlo v približno polovici dejavnosti⁵ in v vseh velikostnih skupinah podjetij, z izjemo mikro podjetij. K umirjanju razdolževanja prek bank pa so največ prispevala podjetja iz nepremičninske dejavnosti, gostinstva in predelovalnih dejavnosti oziroma po velikosti gledano srednja in majhna podjetja⁶, katerim se bančni dolg krepi večinoma že zadnji dve leti⁷.

¹ Prezadolženost je merjena kot vsota vsega finančnega dolga, ki je višji od petkratnika EBITDA (če je $FV \geq 5$), ali kot celotni finančni dolg (če je $EBITDA < 0$). EBITDA (angl. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) je prosti denarni tok iz poslovanja (dobiček pred obrestmi, davki, depreciacijo in amortizacijo).

² Finančni dolg, prezadolženost, finančni vzvod in razmerje med celotnim dolgom in EBITDA so svoj vrh dosegli leta 2009, medtem ko so celotni, bančni dolg in razmerje med celotnim dolgom ter obveznostmi do virov sredstev svoj vrh dosegli že leta 2008.

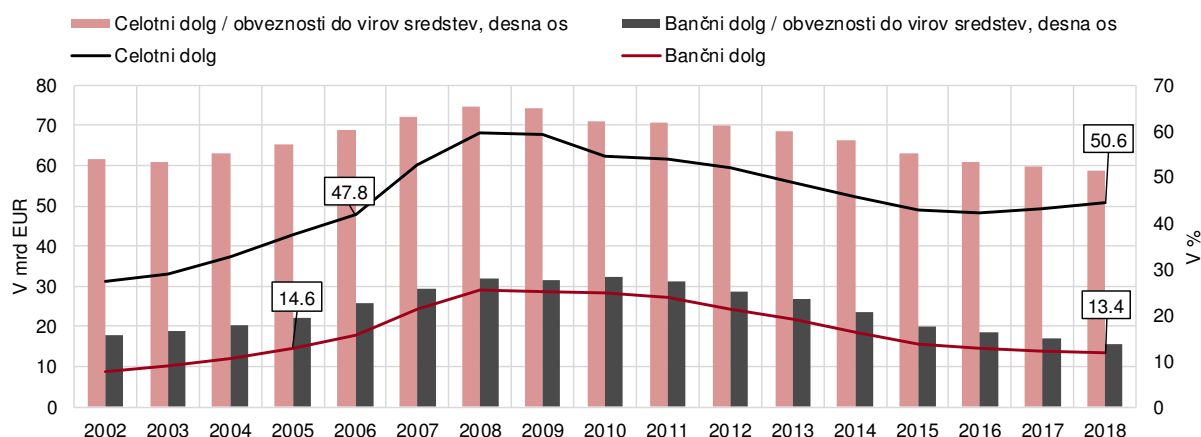
³ Celotni dolg zajema finančne (znotraj tega bančne), poslovne in ostale obveznosti podjetij.

⁴ Bančni dolg je imelo v povprečju obdobja 2006–2018, le okoli 29 % gospodarskih družb.

⁵ V letu 2018 se je celotni dolg večine dejavnosti zvišal, razen v gradbeništvu, holdingih in lizingih (kjer je v obeh dejavnostih najnižji v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje) ter v komunikacijskih dejavnostih (kjer se je še vedno ohranil blizu ravni iz leta 2017), a kljub vsemu pri večini dejavnosti še vedno ostaja na ravneh pred pospešitvijo rasti kreditov, z izjemo energetike. Podobna gibanja so opazna tudi pri finančnem dolgu, ki pa se je v letu 2018 znižal, še poleg omenjenih dejavnosti, tudi v prometu in skladiščenju ter v trgovini.

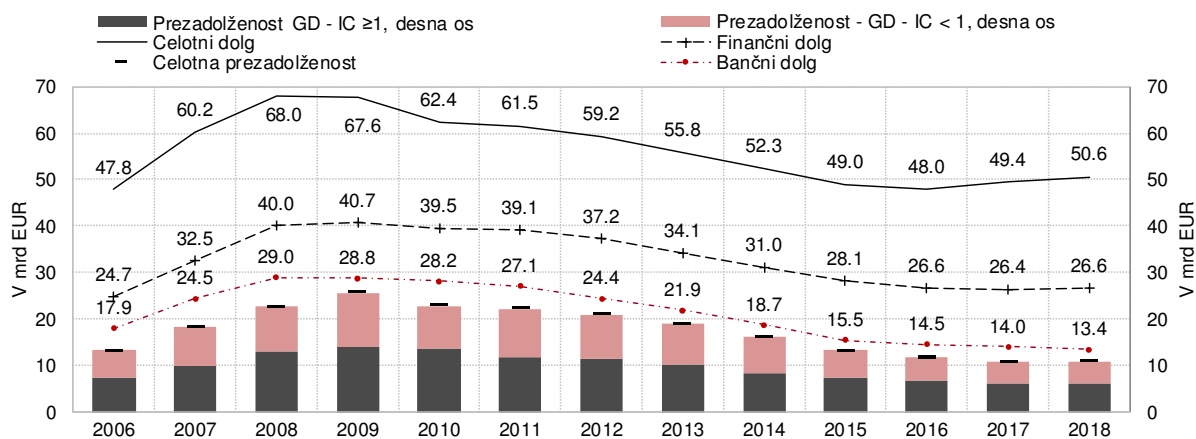
⁶ Ti dve skupini podjetij sta tudi prispevali k temu, da se je zvišal finančni dolg za celotno skupino MSP, medtem ko se je prezadolženost MSP znižala, saj se je zvišala le v skupini majhnih podjetij, medtem ko se je precej okrepila pri velikih podjetjih, kar se je odrazilo v njenem rahlem dvigu na ravni celotnega podjetniškega sektorja.

⁷ V nepremičninski dejavnosti samo v zadnjem letu, pri srednje velikih podjetjih pa že tri leta.

Slika 1: Zadolženost celotnega podjetniškega sektorja, 2002⁸–2018

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 2: Zadolženost in prezadolženost celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2018

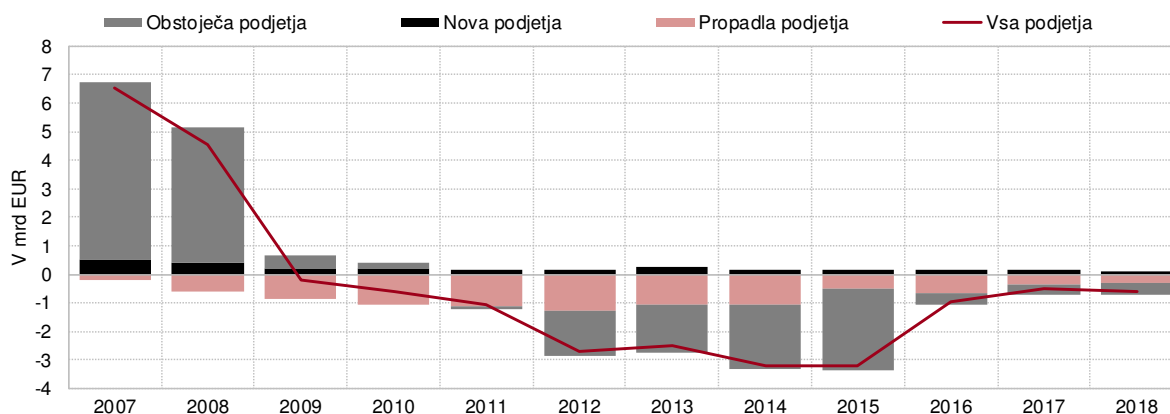

Opomba: GD-IC - gospodarske družbe z obrestno pokritostjo (EBITDA / obresti).

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

K zniževanju celotnega dolga in njegovi zmerni rasti v zadnjih dveh letih je največ prispevalo znižanje bančnega dolga, najizraziteje v obdobju 2012–2015. V prvih letih krize se je bančni dolg zniževal predvsem zaradi prenehanja poslovanja podjetij⁹, potem pa se je v obdobju 2012–2015 zniževal v vedno večji meri zaradi intenzivnejšega odplačevanja dolgov, deloma pa tudi prenosa slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB). V zadnjih treh letih se je razdolževanje precej umirilo in je v približno enaki meri posledica prenehanja poslovanja podjetij kot tudi dejanskega odplačevanja dolgov obstoječih podjetij.

⁸ Primerjava za finančni dolg pred letom 2006 ni možna, saj je ta postavka v bilanci stanja šele od uvedbe SRS 2006.⁹ Izraz »prenehalo poslovati« uporabljamo za vse družbe, ki niso oddale zaključnih računov.

Slika 3: Sprememba bančnega dolga celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2018

Opomba: Obstoječa podjetja – sprememba dolga podjetij, ki so poslovala v obeh zaporednih letih; Nova podjetja – zvišanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prihoda novih podjetij (t. i. podjetij, ki so se na novo ustanovila v zadnjem zaporednem letu); Propadla podjetja – znižanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prenehanja poslovanja podjetij; Vsa podjetja – skupna sprememba dolga konec dveh zaporednih let (Nova podjetja+Propadla podjetja+Obstoječa podjetja).

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Sposobnost podjetij za odplačevanje dolgov se, kljub prvim znakom krepitve zadolženosti, še vedno izboljšuje, kazalniki večinoma dosegajo najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006)¹⁰. Poleg razdolževanja je k temu v zadnjem obdobju, predvsem pa v zadnjih dveh letih, ko po nekaterih kazalnikih že prihaja do krepitve zadolženosti, večinoma prispevalo tudi izboljšanje poslovnih rezultatov, saj se EBITDA podjetij v povprečju zvišuje že od leta 2010, izraziteje pa v zadnjih petih letih (lani za skoraj 6 %). Prav tako se od leta 2016 krepijo celotna sredstva¹¹. V večini dejavnosti in velikostnih skupin podjetij sposobnost odplačevanja dolgov, merjena kot finančni vzvod¹², že presega ravni iz leta 2006, v komunikacijskih dejavnostih in pri mikro podjetjih pa so tudi že dosežene predkrizne ravni, kljub v zadnjem letu malenkostnemu poslabšanju kazalnika v energetiki, nepremičninski dejavnosti ter holdingih in lizingih. Finančni vzvod tako svoje predkrizne ravni ni dosegel le v energetiki, a ostaja relativno nizek. Problematičen, kljub izrazitemu izboljšanju v obdobju 2015–2017 in v letu 2017 doseženi najboljši vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje), pa ostaja le v holdingih in lizingih, kjer je še vedno precej visok (38.7 let).

¹⁰ Kazalnika za celoten dolg in bančni dolg v obveznostih do virov sredstev (za katera je možna primerjava pred letom 2006) sta dosegla najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2002).

¹¹ oziroma obveznosti do virov sredstev.

¹² Finančni vzvod (finančni dolg / EBITDA) pove, koliko let bo moralo podjetje odplačevati finančni dolg z ustvarjenim denarnim tokom.

Slika 4: Kazalniki sposobnosti celotnega podjetniškega sektorja za odplačevanje dolgov, 2006–2018

Opomba: FV - finančni vzvod; IC - obrestna pokritost.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Prezadolženost se je v letu 2018, prvič po letu 2009, rahlo zvišala, a še vedno ostaja zelo blizu najnižje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006), kljub temu pa koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij še vedno ostaja velika. Prezadolženost, ki je leta 2018 znašala 11 mrd EUR, se je od leta 2009 več kot prepolovila in ostaja okoli najnižje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006), ki je bila dosežena leta 2017. Do poslabšanja v letu 2018 pa je prišlo v več kot polovici skupin dejavnosti (v predelovalnih dejavnostih, energetiki, strokovno-tehničnih dejavnostih, nepremičninski dejavnosti, gostinstvu ter v holdingih in lizingih) in v velikih ter majhnih podjetjih, relativno večje je bilo v velikih podjetjih. Kljub temu pa je v večini dejavnosti in velikostnih skupin podjetij prezadolženost še vedno na predkriznih ravneh ali pa v nekaterih dejavnostih tudi dosega najnižje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju¹³, z izjemo energetike in srednje velikih podjetij. Še vedno pa, ob precejšnjem skupnem izboljšanju, težave nekaterih prezadolženih podjetij pod vprašaj postavljajo njihov obstoj. V letu 2018 je bilo tako okoli 45 % dolga prezadolženih podjetij namreč takšnega, da ga ne morejo tekoče financirati, zaradi nizkega ali še celo negativnega denarnega toka iz poslovanja (IC<1). Struktura prezadolženosti pa še vedno kaže tudi na veliko koncentracijo. Leta 2018 je imelo deset najbolj zadolženih podjetij okoli 33 %, petdeset najbolj zadolženih pa okoli 51 % finančnega dolga prezadolženih podjetij. Po dejavnostih je bilo več kot 20 % skupne prezadolženosti skoncentrirane v holdingih in lizingih¹⁴, več kot po 10 % pa so jih imele še strokovno-tehnične dejavnosti, nepremičninska dejavnost, trgovina in predelovalne dejavnosti. Po velikosti med prezadolženimi podjetji prevladujejo MSP, katerih delež v skupni prezadolženosti je vse od leta 2011 višji kot pri velikih podjetjih, a se je lani prvič po letu 2013 znižal in je znašal okoli 66 %.

Tabela 1: Koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij celotnega podjetniškega sektorja, 2018

	Prvih 10	Prvih 30	Prvih 50	Prvih 100	Prvih 500	Vse GD
Finančni dolg, v mrd EUR	5,7	7,9	8,8	9,9	12,9	17,2
Delež v finančnem dolgu vseh GD	21%	30%	33%	37%	48%	65%
Delež v celotnem dolgu vseh GD	11%	16%	17%	20%	25%	34%
Delež v finančnem dolgu vseh prezadolženih GD	33%	46%	51%	57%	75%	100%
Delež v celotnem dolgu vseh prezadolženih GD	25%	34%	38%	43%	56%	75%

Opomba: GD – gospodarska družba.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

¹³ V gradbeništvu, v dejavnosti prometa in skladiščenja, v komunikacijskih dejavnostih ter v velikih in mikro podjetjih.

¹⁴ Holdingi in lizingi imajo drugačno strukturo financiranja kot nefinančne družbe.

Tabela 2: Struktura prezadolženosti, glede na velikost in izbrane dejavnosti¹⁵ prezadolženih podjetij (v %), 2018

	Mikro	Majhna	Srednja	MSP - skupaj	Velika	Prezadolžena - skupaj
Predelovalne dej. (C)	7,5	7,5	13,3	8,6	18,0	11,8
Energetika (D+E)	2,3	1,7	1,1	1,9	14,5	6,1
Gradbeništvo (F)	9,8	5,1	0,9	6,9	0,5	4,7
Trgovina (G)	12,5	9,1	7,4	10,7	14,1	11,8
Promet in skladiščenje (H)	1,7	2,3	0,8	1,7	9,4	4,3
Gostinstvo (I)	5,6	2,1	2,8	4,1	0,3	2,8
Komunikacijske dej. (J)	2,4	0,8	2,1	1,9	0,2	1,4
Nepremičninska dej. (L)	21,1	16,1	12,8	18,3	0,3	12,2
Strokovno-tehnične dej. (M)	17,3	6,6	5,2	12,2	21,2	15,3
Holdingi in lizingi (del K)	10,1	34,8	48,9	23,8	19,8	22,5
OSTALO						
(A, B, del K, N, R, S, O-Q, U)	9,7	14,1	4,6	9,9	1,8	7,1
Prezadolžena - skupaj	36,6	17,2	12,5	66,2	33,8	100,0

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Kljub aktivnejšemu pristopu¹⁶ k reševanju nedonosnih terjatev se MSP še vedno soočajo z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov. Ukrepi za finančno prestrukturiranje so bili prvotno večinoma namenjeni velikim, preživetja sposobnim podjetjem, katerih nedonosne terjatve so bile reševane s krovnimi pogodbami o finančnem prestrukturiranju (t. i. MRA sporazumi¹⁷). Te temeljijo na »Slovenskih načelih prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu«, ki jih je aprila 2014 pripravilo in sprejelo Združenje bank Slovenije v sodelovanju z Banko Slovenije in Ministrstvom za finance. Ukrepi za MSP pa so se zaradi razdrobljenosti terjatev in s tem potrebe po drugačnem pristopu bank večinoma oblikovali šele v zadnjih štirih letih. Združenje bank Slovenije in Banka Slovenije sta tako decembra 2015 izdala smernice za upravljanje z nedonosnimi terjatvami MSP¹⁸, marca 2017 pa je Banka Slovenije v okviru tehnične pomoči Evropske komisije in v sodelovanju s Svetovno banko izdala priporočnik za učinkovito upravljanje nedonosnih terjatev do MSP¹⁹. Oba dokumenta naj bi bila v pomoč poslovodstvu bank pri temeljitem prestrukturiranju MSP. Zaradi večje usmerjenosti na domači trg, bolj omejenega dostopa do finančnih sredstev in kasneje oblikovanih ukrepov se MSP tako soočajo z relativno večjim deležem nedonosnih terjatev oziroma v večini primerov z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov²⁰. Omejen dostop do finančnih sredstev teh podjetij pa blažijo: (1) že uveljavljeni instrumenti Slovenske izvozne in razvojne banke (SID; garancije in krediti), (2) z gospodarsko in finančno krizo uveljavljeni ukrepi finančnega inženiringa²¹, ki jih v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo

¹⁵ Izbrane dejavnosti glede na višino treh kazalnikov: (1) delež finančnega dolga v celotnem finančnem dolgu, (2) delež prezadolženosti v celotni prezadolženosti in (3) finančni vzvod.

¹⁶ MRA, odprodaja portfelja, prenos terjatev na DUTB, odpisi, smernice in priročnik za upravljanje z nedonosnimi terjatvami MSP.

¹⁷ Angl. Master Restructuring Agreement. Po podatkih Banke Slovenije je bilo med letoma 2014 in 2016 sklenjenih 80 MRA sporazumov, v katere je bilo vključenih 171 podjetij (Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2017, str. 30–31). Večji del pogodb je bil sklenjen do leta 2015, ker pa je večina tovrstnih sporazumov sklenjena za obdobje sedmih let, procesi še niso zaključeni (Poročilo o finančni stabilnosti, januar 2018, str. 36).

¹⁸ Smernice za prestrukturiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij, december 2015.

¹⁹ Priročnik za učinkovito upravljanje in reševanje nedonosnih terjatev do MSME, marec 2017.

²⁰ Izjema je kazalnik obrestne pokritosti, ki se je leta 2018 precej izboljšal v MSP, medtem ko se je v velikih podjetjih znižal, saj je v velikih podjetjih prišlo do rasti finančnih odhodkov za obresti, ki je bila skoraj še enkrat višja kot rast EBITDA, medtem ko so se v MSP finančni odhodki za obresti še naprej zniževali in se je EBITDA še naprej zviševala.

²¹ Programi z elementi državnih pomoči (omogočanje ugodnih pogojev financiranja na tržnih vrzelih), kjer banka lastna sredstva uporablja z javnimi in zasebnimi sredstvi, s čimer dosega tudi ustrezne mehanizme delitve in obvladovanja tveganj. Namenjeni so zagotavljanju dolgoročnih virov financiranja MSP in razvojnih projektov, ki temeljijo na lastni raziskovalno-razvojni dejavnosti podjetij za povečanje njihovih inovacijskih in konkurenčnih sposobnosti. Prvi ukrep finančnega inženiringa SID banke je bil v Sloveniji uveden leta 2011.

(MGRT) izvaja SID²², in (3) finančne spodbude Slovenskega podjetniškega sklada (SPS; garancije, mikrokrediti, zagonske spodbude, posebne spodbude)²³, katerih del SPS izvaja tudi v sodelovanju z MGRT, s SID banko prek Sklada skladov, s Srednjeevropskim skladom skladov tveganega in zasebnega kapitala (CEFoF) in Evropskim skladom za strateške naložbe (EFSl)²⁴. S spremenjenimi makrofinančnimi razmerami v gospodarstvu pa se nabor produktov na področju MSPjev le še širi (SID: Naložbeni sklad za lastniško financiranje podjetij²⁵ in Sklad skladov za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014–2020²⁶; SPS: Finančne spodbude za celoten življenjski cikel MSPjev²⁷, vzpostavitev sistema vsebinskih podpor mladim inovativnim podjetjem²⁸), s čimer je omogočen nadaljnji dostop do ugodnih virov financiranja in tudi vsebinskih podpor finančnim produktom za MSP tudi v prihodnje. Neodvisno od MRA sporazumov pa banke še naprej omogočajo vsem komitentom, ki se soočajo s finančnimi težavami, tudi restrukturiranje terjatev²⁹ (najpogosteje s podaljšanjem ročnosti pogodbe ali odlogom odplačil).

²² V letu 2018 se je izvajalo sedem ukrepov finančnega inženiringa v obliki sedmih specializiranih kreditnih linij, katerih sredstva so lahko podjetja pridobila neposredno pri SID banki. SID banka je v letu 2018 razširila nabor ukrepov finančnega inženiringa in uvedla štiri nove: (1) za financiranje malih in srednje velikih podjetij; (2) za financiranje naložbenih projektov v gospodarstvu, (3) za financiranje naložb v gozdno-lesno predelovalno verigo in (4) za financiranje naložb za trajnostno rast slovenskega turizma. Poleg na novo vpeljanih kreditnih linij je bilo komitentom v letu 2018 omogočeno pridobivanje sredstev za financiranje različnih projektov tudi že prek obstoječih kreditnih linij: (1) kreditne linije za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (v zadnjem kvartalu 2018 je bila omenjena kreditna linija ukinjena) in (2) kreditne linije za financiranje poslovanja in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij in (3) kreditne linije za financiranje naložb in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (Letno poročilo SID banke in Skupine SID banka 2018, str.58–60).

²³ Najpomembnejša finančna linija sklada so bile v letu 2018 garancije (81 %), sledijo mikrokrediti (14 %) in zagonske spodbude ter posebne spodbude – les (oboje v enakem deležu 2,5 %) (Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2018, str. 15).

²⁴ V letu 2018 je Sklad na novo objavil šest javnih razpisov, od katerih so bili štiri izvedeni v letu 2018: (1) Garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere, (2) Mikrokrediti na obmejnih problemskih območjih, (3) Spodbude za zagon inovativnih podjetij in (4) Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov; izvedba dveh razpisov pa je bila načrtovana za leto 2019: (5) Mikrokrediti 2019, (6) Mikrokrediti na problemskih območjih (Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2018, str. 22).

²⁵ Namenjen lastniškemu financiranju slovenskih inovativnih in hitro rastočih malih in srednje velikih podjetij (t.i. Mid Cap podjetja z do 3000 zaposlenimi) ter ustvarjanju novih delovnih mest v Sloveniji.

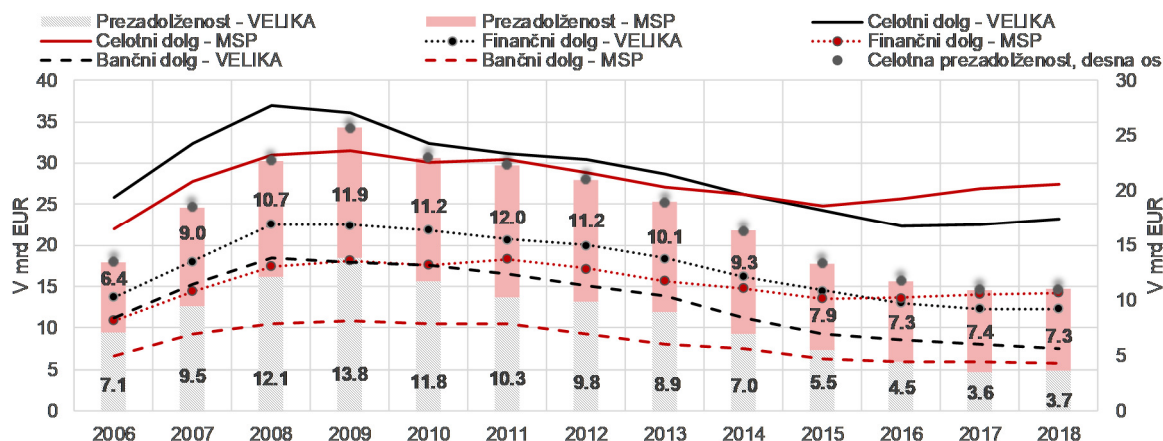
²⁶ Namenjen spodbujanju trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih: (1) raziskave, razvoj in inovacije, (2) mala in srednje velika podjetja, (3) energetska učinkovitost in (4) urbani razvoj. Vanj bo do leta 2023 vplačanih 253 mio EUR. V letu 2018 so bili razviti prvi finančni instrumenti ter izbrani finančni posredniki za posojila v naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami, ter mikroposojila.

²⁷ (1) za MSP, pri katerih obstaja vrzel pri pridobivanju finančnih virov za rast in razvoj in (2) za posebne ciljne skupine v ranljivih fazah rasti in razvoja (star-upi, podjetja s problemskih območjih, podjetja, ki delujejo na družbeno koristnih področjih...). V 2018 se je prek sodelovanja v CEFoF začela izvajati linija tveganega kapitala, v 2019 pa se je v sodelovanju s SID banko vzpostavila linija semenskega kapitala (Sklad skladov).

²⁸ Vsebinska podpora finančnim produktom Slovenskega podjetniškega sklada se izvaja že več let skozi različne produkte. V letu 2019 pa je Sklad v sodelovanju z MGRT vzpostavil sistem vsebinske podpore, ki zajema tri programe: (1) Celovit vavčerski sistem spodbud za MSP, (2) Vsebinska podpora za mlada inovativna podjetja in (3) Usposabljanja v tujini za high-tech podjetja (Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2018, str. 46–49).

²⁹ Restrukturirana posojila so posojila, ki nastanejo kot posledica nezmožnosti dolžnika odplačevati dolg pod prvotno dogovorjenimi pogoji bodisi s spremenjenimi pogoji prvotne pogodbe bodisi z novo pogodbo, s katero se pogodbeni stranki dogovorita o delnem ali celotnem poplačilu prvotnega dolga.

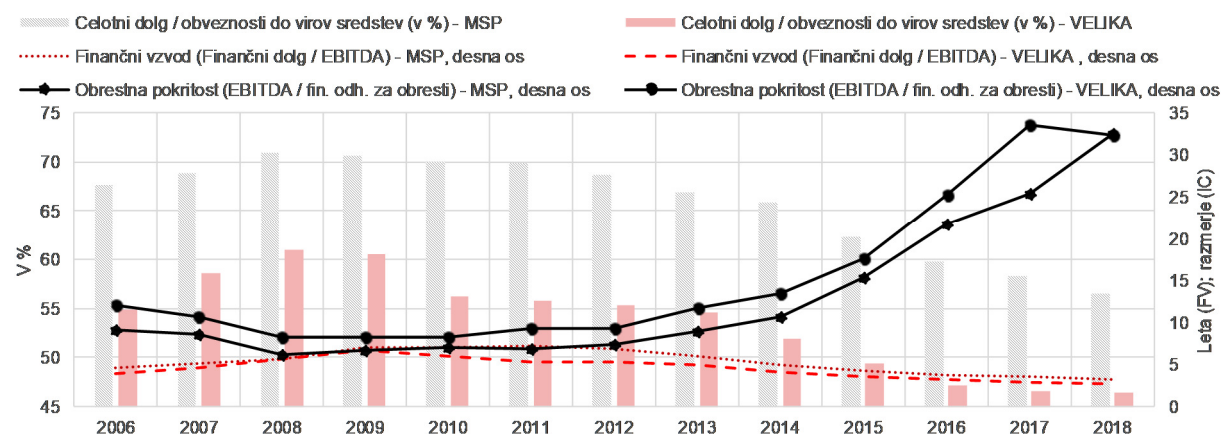
Slika 5: Zadolženost in prezadolženost po velikosti podjetij

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 6: Kazalniki sposobnosti za odplačevanje dolgov po velikosti podjetij

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja; FV - finančni vzvod; IC - obrestna pokritost.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

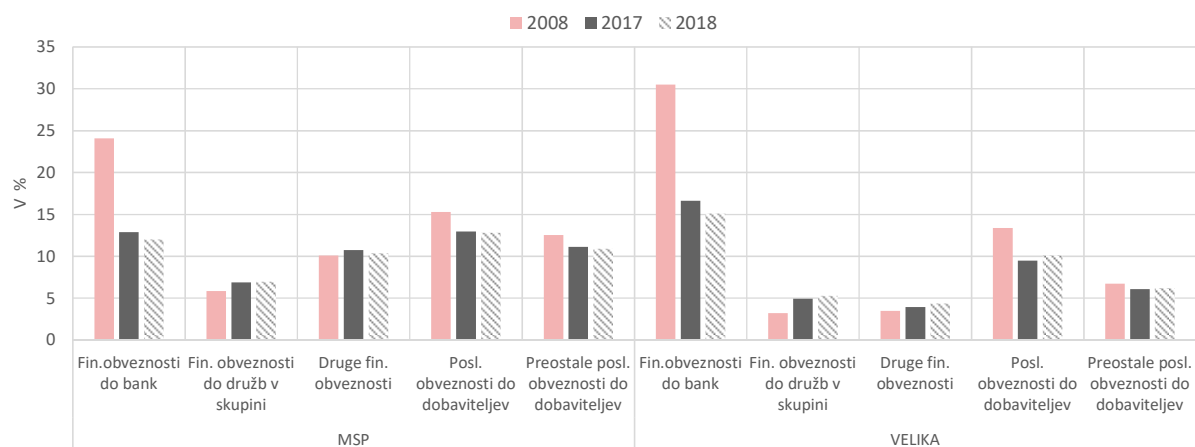
Z razdolževanjem in ob omejenem dostopu do bančnih virov so se začeli spreminjati tudi podjetniški viri financiranja, a se je to spreminjanje v zadnjih treh letih z upočasnjevanjem razdolževanja in ponovnim zadolževanjem določenih skupin podjetij začelo umirjati. Poleg bančnih virov se je v vseh velikostnih skupinah podjetij zmanjšal tudi delež poslovnih virov pri dobaviteljih, ki se vse od leta 2014 krepi v velikih podjetjih, a za MSP ostaja relativno pomembnejši. Sicer je večina podjetij izpadle vire financiranja nadomeščala s preostalimi finančnimi obveznostmi, predvsem s finančnimi obveznostmi do družb v skupini, kar je bilo bolj značilno za velika podjetja³⁰, za katere pa ostaja ta vir financiranja relativno manj pomemben kot za MSP³¹. Nekoliko višje kot v predkriznem obdobju so bile pri obeh velikostnih skupinah tudi druge finančne obveznosti³².

³⁰ »K manjšemu financiranju velikih podjetij pri bankah v zadnjih letih so pomembno prispevale tudi prodaje slovenskih velikih podjetij novim lastnikom iz tujine, ki po nakupu podjetja pogosto preusmerijo financiranje z bančnimi posojili na druge banke v tujini ali v vire znotraj skupine podjetij.« (Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2019, str. 17).

³¹ MSP so glede na leto 2008 zvišala preostale finančne obveznosti različno: majhna podjetja jih sploh niso (malenkost so se zvišale le druge finančne obveznosti), srednja podjetja so zvišala le finančne obveznosti do družb v skupini, medtem ko so mikro podjetja zvišala predvsem druge finančne obveznosti (finančne obveznosti do družb v skupini so se jim le malenkost zvišale).

³² Razen pri srednjih podjetjih v skupini MSP.

Slika 7: Spremembe v strukturi virov financiranja po velikosti podjetij

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja; Fin. – finančne; Posl. – poslovne.; Preostale fin. / posl. obveznosti so: (1) obveznosti do družb v skupini in (2) druge obveznosti.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Literatura in viri

1. **Letno poročilo SID banke in Skupine SID banka 2018.** (2019). Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/letno_porocilo_2018_-_slo.pdf
2. **Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada, 2018.** (2019). Dostopno na <https://www.podjetniskisklad.si/images/letnaporocila/Letno-poroilo-2018.pdf>
3. **Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2017.** (2017). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Porocilo_o_financni_stabilnosti_junij_2017.pdf
4. **Poročilo o finančni stabilnosti, januar 2018.** (2018). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgffejfdRjfcga_fsr_januar_2018_lektorirano.pdf
5. **Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2019.** (2019). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgjhjqUXLPp_porocilo-o-financni-stabilnosti_junij-2019_koncno.pdf
6. **Priročnik za učinkovito upravljanje in reševanje nedonosnih terjatev do mikro, malih in srednjih podjetij (MSME).** (2017). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgekgdJjgiggggd_msme_npl_handbook_final_version_post-workshop_slo_clean.pdf
7. **Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu.** (2014). Dostopno na <https://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=884>
8. **Slovenski računovodski standardi 2006.** Uradni list RS št. 118/2005.
9. **Smernice za prestrukturiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij.** (2015). Dostopno na <https://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=884>
10. **Standardna klasifikacija dejavnosti 2008.** (2010). Dostopno na <https://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf>
11. **Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe.** (različna leta). Ljubljana: AJ PES.
12. **Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1).** Uradni list RS št. 42/2006.